

ABONAMENTUL:

Pe un an . . . 28.— Cor.
Pe jumătate an 14.—
Pe 3 luni . . . 7.—
Pe o lună . . . 2.40

Pentru România și
străinătate:

Pe un an . . . 40.— franci

Telefon

pentru oraș și interurban
Nr. 750.

REDACȚIA
și ADMINISTRAȚIA
Strada Zriayl N-rul 1/a

INSERȚIUNILE

se primesc la adminis-
trație.

Mulțămite publice și Loc
deschis costă șirul 20 fl.

Manuscrisurile nu se in-
napoiază.

ROMÂNUL

Flori și bălării.

Arad, 29 Noembrie.

Cu demnitățile irezistibile pe care numai adevărul poate să o îmbrace, președintele clubului parlamentar al națiunilor nemaghiare, dlul Dr. Teodor Mihali a făcut să răsune în sedința de ieri a camerei coardele intime ale atâtor dureri din această țară sfâșiată de ghiarele unei seculare minciuni constituționale. Cu o dialectică probată și în termeni de o claritate convingătoare, dlul Mihali a schițat iarăș scheletul degenerat al acestui stat, luminând cu torța adevărului toate aspectele-i de nesănătate.

În actualele momente, când dogoarea incendiului din Balcani tulbură greu echilibrul atmosferic pe continent, amenințând cu uraganul unui războiu general, — cuvintele de ieri ale dlui Mihali au o rezonanță aproape profetică și noi, cei ce ne dam seamă că ele au fost smulse din substratul cel mai adânc al sufletului nostru, din înșasă voința de viață a populațiilor nemaghiare din țară, avem credința supremă, că forța de rezistență a întregii monarhii o dau aspirațiile noastre de viață națională, și ca din clipa, în care aceste aspirații nu vor putea să prindă aripi viguroase sub cerul monarhiei, ea va porni latal spre o deplină destrămare.

De aceea adevărurile mărturisite de interpretul aspirațiilor noastre, de dlul Mihali, în aceste clipe hotărâtoare pentru soarta monarhiei — vin ca un suflu cald al patriotismului celui adevărat, care va trebui să reîn-sufletească la o viață mai armonică imperiul

habsburgic, dându-i sănătate în fisionomie și expresia siguranței în priviri...

Pentruca, oricât de întinsa și de bogată e rețeaua de straturi etnice ale monarhiei, în nici unul nu înflorește patriotismul cu petale mai curate ca în stratul nostru latin, deși pământul din acest strat a rămas mai stâncos decât în celelalte. Și nici unul nu e mai năpădit de atâtea balării antidinastice și antimonarhice ca toamai gradina neamului ungurese. Noi am moștenit o disciplină etică superioară tuturor, în sufletele înopțate ale țărănilor români strălucește diamantul virtuților cetățenești romane, credința clasică către stat și dlul Mihali a putut să spună în discursul dsale de ieri adevărul de-o ciudată sonoritate ca popoarele nemaghiare — precum în trecut așa și azi au în vedere înainte de toate interesele țării și nu pe ale fraților lor de sânge din țările învecinate...

Cuvintele aceste de-o uriașă putere evocativă, — cuvintele aceste pline de reflexul atâtor jertfe nerăsplătite, ar putea să sguđuie și să timească pe cei dela conducerea monarhiei și ar trebui să le fie un suprem *memento* pe povârnișul politicii filomaghiare... Cuvintele aceste sunt spuse de reprezentantul celui mai aservit și mai nebagat în seamă — și totuși celui mai *patriotic* din toate popoarele monarhiei... Vibrează cu o adâncă și temută semnificație și săgetează conștiința celor de atâta vreme vinovați, cu săgeata neindurată a veacuri de dureri trăite 'n resemnare... Ele spun înțelesul mare al așteptării îndelungate, spun minunea trainiciei noastre fără seamăn, cari am așteptat și mai așteptăm încă elipa istorică pentru a ieși biruitori din suferințe.

pe scena lumii viitoare, pe scena unei lumi în care popoarele cu disciplina urii și-a împilării nu pot să mai aibe loc...

Și poate s'au spus pentru cea din urmă ora aceste cuvinte... Poate ele nu vor mai putea fi spuse în viitor... Vor înțelege oare cei chemați să înțeleagă? Vor înțelege, îndeosebi acum, în aceste clipe de pară, când Istoria face să răsară în răsăritul monarhiei, ca simbol al siguranței ei — coroana tăiată din tunurile dela Plevna?

Și nu sânt semne... Oricât de înfricoșată pilda Turciei și oricât de necesară simpatia neamului românesc de pretutindeni, discursul deputatului nostru a fost primit cu aceleași aiere de perfidie glacială. Acrobatul panmaghiarismului, contele Tisza, i-a aratat aceeași intoleranță din scaunul prezidial și același a fost și corul aderenților săi domestici. La rândul lor ziarele ungurești înregistrează vorbirea cu vădite aiere de nesocotire și nimic nu tulbură iericirea paradisului patriotic.

Mai trebuie să spunem, care trebuie să fie învățătura? Mai trebuie să accentuăm sinceritatea împaciunitorilor de talia lui Tisza? E de prisos... Dar deputații noștri își vor face senin datoria. Ei vor mai lua parte la discuție, în vreme ce în sufletul maselor românești se va lamuri în curând o nouă și neîndoioasă orientare pentru viitor?

Și cine știe dacă nu va trebui să smulgem din stratul nostru flori și să le lasăm și noi năpădite de balării...?

Informațiuni literare.

Dictionarul simbolistilor.

Nu cred să fi vorbit vre-odata cu un simbolist și să nu fi auzit cuvântarea: „Da, dar limba! Forma! Este, oricum, o evoluție! Pentru ce nu voim să o vedem?” — Cum nu!

Limba simbolistilor români, are — și nu admitem că le-a realizat — două tendințe de căpetenie: 1) să fie armonioasă, să facă muzică pentru ureche, să desvolte deci fmețele membranei basilară; și 2) să găsească cuvinte, care să aibă, pe lângă armonie, și puțința de-a exprima idei nouă, înalte, pe care mîntea opincă-rească nu le va pricepe și care vor conta deci pe o pătură „subțire” de suprapuși intelectuali; și, aș putea adăoge, care vor fi înțelese mai bine de cei 6—6½ poeți simbolisti ce-i avem.

Alexandru Macedonschi este — *dintre simbolisti* — începutul acestei tendințe, care — cu nuanțe — nu a fost și nu este străină nici altor poeți. Al. Macedonschi a susținut-o în București, unde estetismul găsește totdeauna câteva sisteme nervoase incapabile să i se susstragă, unde dulcea lenevie ori liniște se întinde ușor asupra scoarței cerebrale și se leagă cu plăcere de-o coardă de arc, de un visător tril îngănat, de-o șoaptă de spirit sau de o rână trezitoare. Liniștitul de adinea-ori deschide deodată ochii, clipește fericit

și se hotărăște să caute și el perla stilistică. Nervii îi tremură înainte, în buzunar degetele bat un tact, urechile ascultă parcă ar aștepta să-i cadă norocul armonic din sgomorul lumii, pe care în realitate nu-l ascultă și din această fierbere lăuntrică... pică un vers nou. Atunci ce lumina în ochi! Ce fericire! Și tânărul adăoge îndată: „Ce va zice maestrul? Am ori nu dreptul să mă cred talent, geniu stilistic?” Și maestrul laudă cu ușurință; și elevii sporesc; și astfel simbolistii își fac stilul lor, de care sunt foarte mândri.

Așa la București, unde ideile mari sunt puțin, unde literații barbați au murit sau nu mai scriu, unde viața suiletească bogată și energică nu se ivește ca uraganul curățitor și rostogolitor de „entități estetice”, unde fiecare moft de nerv are obraznicia să creadă că este un reprezentant de preț al omenirii.

Din *atmosfera* aceasta s'a născut și aprecierea exagerată a stilului simbolist, pe care-l vom caracteriza acum.

Ca să-l caracterizez nu mă voi întoarce de ex. la *Excelsior*, pe care l-am comparat odată, ca un filolog migălos, cu *Feciora în alb* a lui St. Petică, ei — lăsând altuia ori amânând astfel de studii de puțin folos — mă voi opri la poeziile cele mai proaspete și ale „maestrului” și ale elevilor.

Iată deci câteva versuri din *Flori sacre* de Al. Macedonschi:

1. Și bălti desăruți, și tresuți, și canozi, **nenufari**.
2. Vasul o de aur virgin schinteiat ori placi de **nacru**.
3. Lângă **glaucele** ape mănaștea o un port.

(Pag. 29, 55, 67).

Cuv. *nenufar* este francezesul *némuphar*, care este persianul *nothar* sau (poate?) latinescul *nymphaea*. Dacă noi l-am primit (prin grecește) ca *nufăr*, pentruce să-i zicem acum *nenufar*?

Cuv. *nacru* este francezesul *naere* (naeré), este latinescul *glaucus* și grecescul *glaucos*; nu acum *sidel*.

Cuv. *glauce* este francezesul *glauque*, care este latinescul *glaucus* și grecescul *glaucos*; verdele mării, verde batând în albastru.

Situația este limpede: limba franceză a elaborat anume noțiuni în anume cuvinte de origine străină; simbolistul român le împrumută și nici nu se gândește ca Românul, care nu știe grecește ori francezește, nu are să guste *glaucele* ape și că are să gândească așa: Nu-s verzii sau albastre, apele; trebuie să fie altfel, dacă le zice *glauce*!

Acum onorabilul cetitor să caute și singur ce mai este de zis despre alte versuri de Al. Macedonschi, care nu vrea să scrie numai pentru lumea *românească*, ei și pentru papagali franco-români și greco-români.

4. Postes-al tamarilor **silex** jalbătoaza înflăcărare...
5. Când zefirii cântă 'n **sistru** ori în flaut de rogoz...

din toate părțile ni se pun piedeci. Tot așa stăm și pe terenul economic, pe când alte instituții economice și financiare maghiare sunt susținute de guvern, în ținuturile locuite de popoarele nemaghiare când e vorba de ajutorarea lor economică — guvernul nici nu le ia în considerație.

M. Mártonffy: Aveți mai mulți bani decât noi.

D. deputat Dr. Mihali: Am putea aduce nemărate exemple despre adevărul acestor aserțiuni. Tu însă deocamdată să constatăm faptul că deși dv. ați negat că s'ar săvârși față de popoarele nemaghiare nedreptăți și ilegalități — totuși trebuie să recunoașteți că legea de naționalitate, care cuprinde câteva drepturi elementare și minime pentru națiunile nemaghiare, și care lege este sancționată nici până astăzi nu este aplicată, ci dim contra pe zi ce merge vă depărtați de gândul ca să realizați măcar unele părți ale acestei legi. Și pe zi ce merge suntem mai departe de împlinirea dorinței noastre ca măcar legile sancționate să fie executate și în părțile favorabile nouă. Trebuie să recunoașteți că viața culturală și economică a popoarelor nemaghiare este neglijată din partea guvernului. Chiar din motivul acesta arătam cea mai mare neîncredere actualului guvern. Cu toate că sistemul de cîrmuire din momentul de față, ne îndreptățește pe noi, popoarele nemaghiare, la această atitudine de neîncredere — totuși în trecut ea și în prezent, totdeauna am fost în curat cu datoria ce am trebuit să îndeplinim în interesul dinastiei și al țării. Precum a declarat în mod categoric, deputatul înainte vorbitor — (dânsul a vorbit numai despre ținutul slovac, dar același lucru se poate spune, despre toate ținuturile locuite de popoarele nemaghiare și așa și despre noi) — că de câte ori a fost în pericol dinastia și țara, popoarele nemaghiare au avut mai mult în vedere interesele țării decât cele ale rasei (nației) lor proprii și ale fraților lor. (Vii aprobări.)

Stând așa lucrurile, ori cine se poate convinge, — în legăturile cu evenimentele din Balcani — că ideea națională cucerește pe zi ce merge tot mai mult teren. Este fapt că în urma războiului izbucnit în peninsula balcanică s'a prăbușit un imperiu mare și puternic, care s'a susținut de 500 de ani pe principiul oprămirii naționale și sociale. Șovinismul turc a cerut sacrificii fără sfârșit dela naționalități, — și acum se prăbușește în fața principiului naționalităților — deși știm că și în timpurile din urmă, Turcia ar fi putut ocoli această soartă, dacă ar fi dat ascultare sfaturilor ministrului nostru de externe, cu privire la respectarea drepturilor naționale ale popoarelor creștine din imperiul otoman. Dar a pierdut ocazia și în fața acestui fapt — în chiar acum să constatăm că ideea națională cucerește tot mai mult teren — tocmai în acele state care sunt constituite din mai multe popoare, și în fața evenimentelor din Balcani, ar fi o datorie imperioasă pentru aceste state ca să scoată învățăminte și pentru prezent și pentru viitor, și să silească guvernele ca în acele țări și în deosebi în țara noastră — unde popoarele nemaghiare constituie partea covârșitoare a popoarelor — să se inaugureze o astfel de politică, ca aceste popoare să se simtă bine aici putându-și desvolta cultura și viața lor economică în mod liber și multumitor. Dacă guvernul va avea și față de popoarele nemaghiare o astfel de atitudine — atunci poate conta în vremi critice la sprijinul și bunăvoința lor. Și nu numai atât: ba chiar la sprijinul fraților lor din statele învecinate, cari vor lua cu liniște la cunoștință, că frații lor de un sânge sunt asigurați în desvoltarea și libertatea lor.

Onorată Cameră! Noi socotim atât de importantă menirea monarhiei noastre în viitor, încât zicem împreună cu istoricul boem Pataki, că „dacă această monarhie n'ar exista ar trebui creată. Suntem convinși că monarhia austro-ungară este mai mult în stare să asigure și să mulțumească aspirațiile popoarelor cari o compun. Dar această monarhie numai în acel caz are drept la existență și un viitor sigur, dacă se va îngriji pentru toate popoarele ce locuiesc în această monarhie să fie asigurate libertățile și drepturile firești. În caz contrar, monarhia va expusă din zi în zi la crize și încercături mai mari.

Onorată Camera. Relațiile internaționale de astăzi nu admit o izolare, — din contra fiecare țară și națiune trebuie să-și caute aliați și prieteni. E principiul general că pentru fiecare țară este mai prețioasă alianța și prietenia acelor țări cari sunt în imediata apropiere. De aceea luăm cu plăcere la cunoștință, declarațiile ministrului de externe făcute în favoarea României, de altă parte însă, găsim de păgubitoare, ba chiar de nepatriotice declarațiile opozitivei aliate și a unei părți din presa maghiară, cari au luat poziție ostilă intereselor României. Este fapt, că relațiile oficiale și prietenia între Austro-Ungaria și România este bună. Dar de altă parte, este în afară de ori ce îndoială că o politică oficială externă numai atunci poate avea caracterul permanenței și siguranței pentru viitor, dacă o susține și opinia publică. Adevărul acesta trebuie accentuat mai ales când e vorba de România, unde în urma libertăților constituționale mai largi — opinia publică are mai mare rol decât la noi. Prin urmare, este evident lucru, că opinia publică fiind mereu provocată mai ales de către bărbați politici mari nu de mult au fost la guvern — această opinie publică va fi influențată nefavorabil, în ce privește susținerea politicii externe oficiale.

După convingerea noastră, năzuința guvernului actual trebuie să fie îndreptată în primul rând spre restabilirea funcționării normale a parlamentului. Aceasta numai așa o poate împlini, dacă va democratiza parlamentul ungar, prin ridicare la lege a votului universal, egal, direct și secret.

Regretăm nespuse de mult că în totul tuturor promisiunilor nici până azi nu s'a prezentat proiectul de lege privitor la reforma electorală. Suntem tari în convingerea că stările actuale parlamentare numai atunci se vor putea asama, dacă printr'o nouă lege electorală vor fi reprezentate în parlament toate popoarele și toate straturile sociale din țară, câștigându-și prin aceasta și autoritatea trebuitoare pentru conducerea potrivită a afacerilor acestei țări. Având în vedere însă că ne e tare și credința că parlamentul actual și în special majoritatea de azi nu reprezintă opinia publică a țării și prin urmare nici nu este în drept să pună sarcini noi asupra țării, și având în vedere că nu avem încredere în acest guvern, declar în numele partidului meu că nu primesc proiectul de lege privitor la budget. (Vii aprobări din partea deputaților naționaliști).

Președintele suspendă ședința pentru cinci minute.

— „Românul“ se găsește de vânzare la chioscul de ziare dela gara căilor ferate a statului (Staatsbahnhof) din Viena.

Situația Românilor în Sibiu.

— O interesantă luptă în reprezentanța orașului Sibiu. —

Cetim în „Telegraful Român”:

Clubul municipal român în una din întrunirile sale di urmă s'a ocupat și cu poziția noastră în orașul Sibiu, și cu rolul secundar ce l-am avut până aci. Intre altele s'a făcut constatarea dureroasă că la magistratul orașenesc nu e nici un funcționar român, la spitalul orașenesc asemenea nu e nici un medic român, și venind vorba la subvenții pentru școli, biserici, s'a făcut constatarea cât de puțin se ține cont de trebuințele noastre culturale, și în genere cât de desconsiderați suntem de compatrioții noștri sași.

Pentru a clarifica situația și a ne valida drepturile noastre, s'a dat prezidentului clubului părintelui asesor Nicolae Ivan însărcinarea, ca să studieze mai ales chestia bugetului pe 1913 și să facă demersuri pentru sanarea stărilor nesupportabile.

În ședința din 25 Noembrie s'au și prezentat membrii români în număr aproape complet (au lipsit 2 membri ocupați chiar în acea oră la Consistorul metropolitan și 2 bolnavi) prezenti fiind N. Ivan, as. consistorial, Ioan de Preda, Pantaleon Lucuta, profesorul Dem. Comșa, Dr. Ilie Ben. Dr. Vasile Preda, Dr. Vasile Stan, inginerul N. Imbăruș și Dumitru Vuică.

La ordinea zilei punctul 5 având să se discute bugetul orașului a luat cuvântul d. Nicolae Ivan, rostind următoarea vorbire:

Onorată Reprezentanță orașenescă!

Rog să nu fie cu supărare dacă de astădată în numele meu și al membrilor români din această corporație, mă văd silit să iau cuvântul la pertractarea proiectului de buget pentru 1913 prezentat de on. magistrat orașenesc spre stabilire și votare.

O fac aceasta dlor, pentru că tăcerea noastră îndelungată o ați putea privi chiar dvoastră ca o neglijare a intereselor noastre, iar ce ce ne-au trimis aici cu drept cuvânt ne-ar putea face meritata imputare, că nu ne facem datoria. Deja în conveniri private și în presă ni s'au făcut imputări, pentru ținuta noastră din seamă afară espectralivă și lipsită de energie.

Și — presa — și opinia publică românească are mare dreptate.

Nu ne-am ridicat cuvântul atunci, când anul trecut s'au sporit lefitele funcționarilor orașenesci în număr de 36 — dela 120 la 170.000 cor. va să zică cu 50.000 cor., deși între acești 36 funcționari nu este nici un român. Înțeleg numai funcționarii dela magistrat afară de cei dela poliție, cărora încă li s'a urcă lefitele cu 10.000 cor., apoi personalul de serviciu — personalul silvanal, personalul sanitar — cari totți la oaltă reclamă pe anul viitor un plus de cheltuieli de 80.000 cor.

Nu ne-am ridicat cuvântul, când magistratul a propus și reprezentanța a primit să se refacă turnul bisericii celei mari evanghelice contribuind orașul cu 100.000 cor. — și am lăsat, ca să se cheltuiască banii orașului pentru un scop care privea și poate privi numai pe biserica evanghelică lutherană.

Nu am protestat, ba am votat și noi chiar — ca să se dea bisericii ev. lutherane pentru ridicarea unui azil de orfani unloc al orașului în centrul orașului cu 4 cor. pe metru pătrat, deși puteam pretinde ca să se achite prețul utilizat de 20 coroane.

Și aș putea însira multe, multe întrelăsări de ale noastre, făcute toate de dragul păcii, ca să nu ni se spună, că noi conturbăm pacea la

Rétay și Benedek

întreprindere industrială de artă bisericească, sculptare de amvoane, altare și statui, — aurire și decorație de biserici.

Budapest, IV., Váci-utca 95. (saját ház).

În atelierul nostru se execută: altare amvoane presbiterii, bănci, rame pentru icoane și tot ce este necesar la împodobirea bisericilor. — Odăjdii, prapore, potire, candelabre, sfeșnice, etc. etc. — Altare vechi se aurează și se renovează. — Liferează statui sfinte, icoane, cruci lucrate artistic, pe lângă prețurile cele mai ieftine.

Războiul balcanic.

Bar. Conrad de Hötendorf la regele României. — Pregătirile României. — România și Ungaria. — O declarație a regelui Carol. — Atitudinea Serbiei. — Autonomia Albaniei a fost proclamată. — Declarațiile ministrului de externe Noradunghian. — Corespondenți de războiu arestați. — Pregătirile Serbiei.

A r a d. 29 Noembrie.

Teatrul de lupte din balcani nu mai prezintă același interes ca până acum, deoarece micile ciocniri, ce află loc din când în când n'au o importanță deosebită. Ocuparea unei mici insule în Adriatică de către flota greacă sau în cea egeică nu mai are aceeași importanță ca la începutul războiului. Unica Sârbie, după ce și-a împlinit programul, începe a se înarma împotriva Austriei, amenințându-o pe aceasta cu totală... distrugere(!?) Atitudinea aceasta provocatoare a Serbiei este foarte aspru criticată mai ales de presa engleză, care protestează împotriva ocupării de porturi albaneze la marea Adriatică.

România nu poate sta pasivă față de înarmările vecinilor săi, în special față de înarmările Rusiei la granița Basarabiei și de aceea și ea se pregătește temeinic pentru a-și putea apăra interesele. Generali români au sosit în monarhia noastră pentru a face comande de gloanțe, bucătării ambulante și alte lucruri pentru armată, iar cel mai bun general austriac, Konrad de Hötendorf, a plecat la București. Călătoriei acesteia i-se dă mare importanță în presa străină. Pregătirile aceste sunt menite sau să agraveze situația sau s'o limpezească, deoarece Sârbia va trebui să înceteze cu provocările ei ridicole, când va vedea că are înainte-i un adversar redutabil, bine pregătit și hotărât să-și apere interesele cu toată puterea.

Baronul Conrad de Hötendorf la regele Carol.

București. — Baronul Conrad de Hötendorf, inspectorul armatei austro-ungare a sosit azi aci și a fost găzduit la palatul regal. El aduce cu sine scrisoarea autografă a M. Sale monarhului Francisc Iosif adresată M. Sale regelui Carol.

În cercurile politice române se atribuie o deosebită importanță acestei călătorii, mai cu seamă fiindcă ea are loc la puțină vreme după călătoria lui Schemua, șeful statului major, la Berlin.

Pregătirile României.

București. — Guvernul continuă în cea mai deplină tăcere pregătirile pentru toate eventualitățile. Trupele de geniu au construit în timp de patru săptămâni o linie ferată de 40 klm. lungime, dela Mangalia până la granița bulgară.

Budapesta. — Alaltăieri d. general Cule riu însoțit de un colonel a sosit la Budapesta, unde a comandat bucătării ambulante militare precum și alt fel de material. De aci ei au plecat la Viena unde au făcut asemenea comenzi pe seama armatei românești.

România și Ungaria.

Berlin. — „Germania” ocupându-se cu hotărârile conferenței opoziției maghiare aliate,

între altele scrie următoarele: „Cercurile politice serioase din Ungaria condamnă în modul cel mai hotărât atitudinea ostilă a opoziției maghiare față de România. De 35 ani România este prietena cea mai sinceră a monarhiei și tocmai în actuala situație ea și-a dovedit cea mai încredere în modul cel mai eclatant. Deci, monarhia ar face o politică prudentă dacă s'ar îngriji că, cu prilejul apropiatei împărțiri acest vecin și prieten să nu rămână cu mâna goală. Evident, că dacă cu prilejul viitoarelor desbateri diplomatice Austro-Ungaria n'ar fi sprijinitoare serioasă a intereselor românești, în cazul acesta la București tot mai mult s'ar întări convingerea, că România nu face o bună politică trăind în prietenie cu monarhia. Din nefericire însă, opoziția maghiară nu o vede aceasta”.

O declarație a M. Sale regelui Carol.

București. — Diferitele versiuni cari au circulat până acum asupra pretențiilor României în urma războiului balcanic, par a căpăta o desmintire definitivă.

Sunt două zile, de când un ofițer general de rezervă a avut o audiență, într-o chestiune particulară, la M. Sa regele. În virtutea considerațiunii și simpatiei de care se bucură la palat, după terminarea audienței, ofițerul superior în chestiune, văzând pe biroul M. Sale regelui o hartă, și-a permis să-l întrebe cari ar putea să fie pretențiile României? În loc de răspuns M. Sa regele făcu un semn vag pe hartă înspre Adriatică.

Neașteptându-se să vadă un semn tocmai în acea direcție, ofițerul rugă pe M. Sa să-l lămurească.

— O linie de cale ferată la marea Adriatică, fu răspunsul M. Sale.

Chestiunea are însă o deosebită importanță, întrucât se știe, că multă vreme atât guvernul român cât și cel din Belgrad au tratat chestiunea unei asemenea căi ferate. Diferența de traseu și unele chestiuni strategice au împiedecat totdeauna o soluție definitivă în această privință. Dacă însă chestiunea se pune din nou azi, ea — negreșit, — nu mai are același caracter ca mai înainte și poate tocmai în această nouă fază a problemei să conștientizeze dificultățile diplomatice din timpul din urmă.

România e pregătită sufleteste pentru război.

București. — Se știe foarte bine că războiul în Bulgaria a fost grăbit nu atât de conducătorii acestei țări cât de popor. Când primul soldat a fost mobilizat, întreaga bulgărie se hotărîse să moară pentru un ideal, idealul mării patriei. S'ar putea spune că, în mare parte victoriile dela început ale Bulgarilor se datoresc acestui avânt și ideal. Acum, în aceste momente de nesigurantă, când nu știm azi ce va fi mâine, e drept să ne întrebăm dacă România e pregătită sufleteste pentru război.

Avem această pregătire.

Încă dela începutul războiului din Balcani spiritele noastre sunt într-o complectă agitație. Peste tot locul nu se vorbește de atunci decât de război și ori ce victorie sau înfrângere nu putea trece fără să fie întovărășită de această întrebare: „România ce face?” S'au răspândit șvonuri cari de cari mai alarmante, s'a șvonit chiar că mobilizam. Șvonul acesta grav era primit bun înțeles cu toată emoția cu care se primesc de ori și cine și

în ori ce parte, astfel de vești, dar nimeni din noi nu s'a gândit că, de se va confirma mobilizarea nu va alerga cu toată graba, acolo unde datorია îl chiamă.

Românul este disciplinat; el primește orice ordin cu același simț al datoriei. Același simț al datoriei a făcut pe Români să văză în moartea de pe câmpul de luptă o datorie sfântă.

Pentru ce luptăm? Iată o întrebare care nu ar trebui pusă niciodată. Luptăm pentru aceea ce luptă acum fiecare popor, luptăm pentru ceea ce luptă acum fiecare din cele patru popoare aliate: Bulgaria, Serbia, Muntenegru și Grecia; luptăm pentru mărirea și întărirea patriei.

Căci, să nu se crează că Bulgarii sau frații lor au luptat cumva pentru altă cauză decât ceea a cuceririlor teritoriale. Vom lupta și noi pentru aceeași idee când ni se va cere să o facem. Și vom lupta împotriva acelor pe cari, învingându-i vom avea să tragem folos.

Așa dar, nimeni să nu se mai întrebe dacă România e pregătită sufleteste pentru război și dacă avem pentru ce lupta.

Atitudinea Serbiei.

Belgrad. — Ieri a avut loc un consiliu de miniștri care a desbătut chestia unui port la Adriatică. După informațiile ziarelor sârbești consiliul de vedere de până acum în chestia portului, în privința chestiei referitoare la autonomia Albaniei, însă, e învoit a accepta unele concesii.

Vești alarmante despre o ciocnire la granița sârbo-bosniacă.

Budapesta. — Agenția telegrafică este autorizată să desmintească știrea răspândită despre o ciocnire care ar fi avut loc la granița sârbo-bosniacă între trupele austro-ungare și sârbești. Cercurile competente n'au nici o cunoștință despre o astfel de ciocnire.

Trupe sârbești la Adriatică.

Belgrad. — Din Monastir se anunță că trupele sârbești, cari au luat parte în luptele dela Monastir, înaintează prin Ochrida, fără a găsi vre-o rezistență, spre Adriatică. Se afirmă că ele ar fi ocupat deja Ellason și Tirano și că în timpul cel mai scurt se vor întâlni la Durazzo cu coloana sârbească de nord.

Autonomia Albaniei a fost proclamată.

Londra. — Lui „Daily Telegraph” i se comunică din Durazzo: „Azi a fost arborat pe palatul consular drapelul albanez. Funcționarilor li s'a dat voie să se decidă dacă vor să mai rămână sub noul regim, sau să plece de aici. Toate drapelurile turcești din port au fost înlocuite cu drapelurile albaneze. Drapelul albanez are un vultu negru pe câmpie roșie”.

Durazzo. — Toate drapelurile turcești de pe clădirile publice au fost înlocuite cu drapelurile albaneze. Mutesariful a părăsit Durazzo. 400 de soldați tureci au capitulat.

Declarațiile ministrului de externe al Turciei.

Constantinopol. — Ministrul de externe Noradunghian a declarat unui ziarist, că Turcia nu se va învoi niciodată să evacueze Adrianopolul deoarece prin aceasta ea singură și-ar peceteli prăbușirea în Europa. Minaretele din Adrianopol sunt locurile sfinte ale sultanilor. Rezistență eroică a Adrianopolului dovedește, că acest loc e o siguranță pentru Tracia și Constantinopol împotriva inamicilor. Iar, referitor la pretenziunea Bulgarilor de a li se da un port la Egeică Noradunghian a declarat, că e cu neputință a li se da Bulgarilor Dedeagaciul, deoarece de aci totdeauna ar amenința Dardanelele. Dacă însă Bulgarii voiesc să aibă un port la Egeică în acest caz Turcia le va ceda Cavala. Turci

Margit-Viora

CRÈME.
POUDRE.
SĂPUN.

Nestricăcioase, depărtează de pe față prăstii și tofelul de necurățenie. — Prețul 1 cor. 60 fil.

In contra tăciunelui de găru.

Cel mai bun mijloc

O dosă 40 fil., care ajunge la 100 klg. grâu.

Praf pentru porci,

care promovează îngrășarea

1 cutie . . . . . 70 fi
1/2 Klg. . . . . 1 cor. 50 „
1 „ . . . . . 2 „ 50 „

De vânzare numai la: **BRAUN ERNO** farmacie la „Sfta TREIME”, Timișoara-Iosefin str. Bem 71

voi fi nevoit să opresc răspândirea acestui svon prin telegraf, atât timp cât depeșa nu va fi fost cunoscută mai întâi de către guvernul Majestății Sale.”

Dar cine poate descrie mirarea și stupefacția funcționarilor englezi dela ministerul de război, când auziră strigându-se pe străzile Londrei noutatea încheierii păcii, în același timp când se descifra telegrama oficială a generalului Wood!

Actualul război din Balcani este urmărit de către două sute de trimiși speciali. În 1876, numărul lor era cu mult mai restrâns. Arhibald Forbes, un alt priet al reporterilor, care urmăreau luptele cu sârbii, fu unul dintre puținii martori ai bătăliei dela trecătoarea Sipka, și felul cum el reuși să trimeată știri exacte și grabnice despre această sângeroasă ciocnire, merită să fie povestit.

De îndată ce el cunoscuse sfârșitul luptei, încălcă și porni în galop spre Semlin, cel mai apropiat biuro de poștă, situat totuși la o depărtare de 120 kilometri! După primii 25 de kilometri, calul crăpă de prea multă goană, și el sări pe un altul. Aceasta dură aproape toată noaptea. Ajuns la Semlin, el făcu ultimele eforturi pentru a alerga la telegraf, unde dictă un ceas întreg, o depeșă de două coloane. Și odată datoria lui împlinită, el se întinse pe o bancă și dormi timp de 24 de ore fără ca să se des-tepte măcar odată.

Sângele rece este indispensabil corespondenților de război. Dar trebuie ca ei să știe să ia în pripă hotărârile cele mai repezi.

Bennet Burleigh, unul din veteranii jurnalismului, fusese însărcinat de „Daily Telegraph” să ia un interviu lui Joubert, în ajunul războiului din Transvaal. Sarcină mai grea decât ori care alta! Bennet Burleigh, plecând însă cu un tren omnibus la reședința generalului Joubert, când într-o stație trenul fu nevoit să se oprească, pentru a lăsa să treacă convoiul special care ducea spre armatele bure, pe Joubert și întreg statul său major. Burleigh, fără să mai stea la îndoială se cobori din compartimentul său și se furișă în apropierea ușii unui vagon dela trenul special, care se oprise în gară pentru câteva clipe. În momentul în care locomotiva se puse în mișcare, el se prefăcu că scapă din mâni portefeuille-ul său și aplecându-se să-și strângă hârtiile risipite, strigă șefului de gară să oprească, zicând că este unul din pasagerii trenului special, uitat pe peron. Șeful ascultă, Burleigh, sări în vagonul lui Joubert, care din întâmplare observase scena și primi cu multă bunăvoință pe ziaristul ingenuos, care căpătă interviuul cerut.

Dacă curajul personal, puterea fizică și îndrăzneala ajută în aceeași măsură corespondenților de război, trebuie să recunoaștem că întâmplarea joacă adesea un foarte mare rol pentru desăvârșirea succesului lor. Cea dintâi descriere a luptei dela Lüle-Burgas a fost trimisă ziarelor de către Bartlett, pentru că corespondentul lui „Daily Telegraph”, avu norocul — în asemena împrejurări este un adevărat noroc — să se îmbolnăvească încă dela începutul ostilităților, și boala sa îi îngădui să scape dela toate regulile inflexibile, cari supără atât de mult pe zariști în îndeplinirea arzătoarei lor misiuni. Dar nici la bulgari situația locotenentului austriac Wegener, trimis al unui ziar din Viena, n'a fost mai îmbucurătoare. Acest ofițer — adevărat atașat militar oficial — fu, dela începutul campaniei, stafeta generalului Savoff, prin care acesta trimitea Europci știrile ce-i conveneau să fie cunoscute.

De aceea soarta corespondenților pe teatrul războiului nu este de loc de invidiat. La turci ei sunt tratați ca prizonieri și ei nu pot aproape nimic să scrie pentru simplul motiv că nu văd

nimic. La bulgari ei sunt cu foarte mare strictețe supravegheați și nu li este permis să scrie nimic din ceea ce văd, ca nu cumva din scrisorile lor să se informeze comandanții trupelor dușmane! Curioasă delimă. Această enervantă lipsă de activitate, îi urmărește și-i chinuiește mai mult decât mizeriile fizice, ale unei vieți aspre, în frig, în noroi și ploaie având drept hrană o cutie cu conserve și a pâine neagră... când le găsec și pe astea! Sau uneori, dacă ei vor cu orice preț să treacă peste prescripțiile comandamentelor, se expun la aventuri neplăcute cu aceea a unui fotograf englez, care, furișându-se în împrejurimile fortărețelor dela Stara-Zagora, era cât p'aci să fie trecut prin baioneta unei santinele, și numai cu multă greutate scăpă, fiind condus în lagăr și reținut. O a doua încercare avu ca urmare o nouă arestare, care făcu pe nenorocitul repote să se convingă că e de prisos să mai insiste. Sunt cazuri în cari îndrăzneala nu servește la nimic, și în cari cei mai semeți jurnaliști sunt nevoiți să se resemneze.

Sfârșind, trebuie să mărturisesc însă, că ceea ce am vrut să dovedesc, în parte măcar, e faptul că actualul război din balcani, așa cum ni s'a înfățișat până acum, dărâamă cu totul legenda corespondentului de război care-și scria articolele la Bougival sau la Clamart, cu mânecele sufocate, sub bolta de vită, sau în halat, aproape de vâlvația atât de ademenitoare și de dulce, a căminului. S-a.

ECONOMIE.

Bursa de cereale.

Cursul azi la ora 12 și jum.

Budapesta, 30 Noembrie.

G.âu pe Aprilie	12.07
Săcară	10.57
Porumb (Cucuruz) pe Mai	7.78
Ovăs pe Aprilie	11.27

Sunt depunerile spre fructificare și în caz de război sigure ?

Despre tema aceasta scrie foaia economică din Germania „Die Sparkasse” între altele următoarele:

„Pentru banii depozitarilor oferă garanție: 1. Avere proprie (capitalul de acții și fondurile de rezervă) a băncilor. 2 Totala avere a membrilor din direcțiune și a comitetului de supraveghiere și 3. Pretențiunile, adecă sumele împrumutate de bănci.

„Deoarece băncile își plasează capitalele cu deosebire pe ipotecă și cambii întabulate la primul loc pe averi, cari nu sunt mai mult decât până la 60 procente din valoarea lor însărcinate, deja și împrejurarea aceasta oferă garanția perfectă depozitarilor, fără a mai vorbi și de celelalte garanții amintite mai sus.

„Toate acestea au valoare și pentru caz de război. În anii 1866 și 1870—71 toate băncile au fost la culmea chemării lor și nimenea nu și-a pierdut nici un filer din banii depuși la bănci.

„Totmai în vremuri de război e primejdios, ca cineva să-și scoată banii din locul lor sigur dela bancă și să-i ducă acasă ori altundeva, de unde ușor îi poate fura.

„De aceea e mult mai bine, ca omul să ridice dela bănci numai atâta sumă, de cât are nevoie momentan lipsă și fiecare corect de prisos să o lase sau să o depună spre păstrare în bancă, unde e pe deplin asigurată.

„Intre statele civilizate averea privată e neatacabilă. Depunerile dela bănci sunt în posesia privată și după dreptul internațional nu pot fi confiscate. Bancă nu poate fi silită să plătească bani puși spre păstrare nici statului, în care trăiește și nici dușmanului.

„De aceea presupunerea, că de-ar servi pentru acoperirea cheltuielilor de război și ar fi pierdute între astfel de jurări, e lipsită de ori ce bază serioasă.

„Totmai în vremuri critice trebuie să avem în vedere cea mai deplină încredere față de bănci.

Bibliografie.

Au apărut:

Cunoscutele și binele apreciate de cititorii din editura W. Krafft în Sibiu au apărut pe anul 1913: „Amicul poporului”, 53 întocmit de I. Popovici, ca întotdeauna și acum aduce articoli originali din penne bune și frumoase ilustrațiuni.

O particularitate eselență a acestui calendar — care-l ridică peste toate celelalte — sunt între altele lecțiile dela cursurile de la Vălenii de Munte, din cari și acum au apărut câteva foarte frumoase și instructive, în special.

E cel mai serios și mai bine compus calendar dar dela noi, cu material de valoare dură. Prețul 70 fileri.

Poznașul, popularul calendar umoristic și satiric al lui Haralamb Călămar (Ermil Borș) juniașan de 18 ani ca totdeauna cu straiță de glume menite a alunga urâtul și gâmburile grele. Când ești mai năcăjit, ia o doză din poezia și-ți va trece de năcaz. Că la apotecă poți leac așa bun și ieftin cu numai 60 fileri.

Calendarul Săteanului apare în anul al doilea cu articoli anume scriși pentru poporul nostru și unii reproduși. E cel mai ieftin calendar pe piață. Prețul 30 fileri.

Se află de vânzare la librăria „Tricolor” din Arad.

Redactor responsabil. Constantin Savu.

La tipografia „CONCORDIA” alături de tipograful nostru care momentan un mașinist care se pregătește să lucreze și la lucrări în ton precum și la sterotipografie.

Reflectanții să se adreseze la administrația ziarului nostru.

NAGY JENŐ,
specialist pentru dinți artificiali fără plumb
CLUJ-KOLOZSVÁR
(La capătul străzii Jókai, în casa proprie)
Pune dinți și cu plătere în rate, pe lângă
garanția de zece ani. (97-19)

Turnătorie de fer și fabrică de mașini societ. pe acții

Oradea-Mare (Nagyvárad) Össi-tér.

Fabrică de mașini agricole, de pluguri și de șinuri pentru căi ferate înguste; construcții de fer; crări de comunicație, atelier pentru reparaturi, birou tehnic. (8 91-30) TELEFON n-rul 3

De închiriat eventual de vânzare

Tipografie românească

modern instalată, cu litere nouă, va-
lă și moderne, cu trei mașini și motor
electric.

Doritorii se vor adresa dlui

Dr. Ioan Clorđaș, adv.
Beiuș (Belényes) Biharml).

(No 600-3)

Pește uscat, sărat.

Recomand onoraților neguțatori și vânză-
tori din loc și provință **marele deposit de**
pește uscat și sărat, calitatea cea mai bună,
nume: morun, som mare, som mijlocel, mă-
șel și de totfelul de pești cu prețurile cele
mai reduse. La dorință comuncie și prețurile.

Cu stimă:

Mita Gy. Palics,

Panciova, Telefon nr. 214.

(No 602-5)

Manuale folosite și noi

pentru toate instituttele de învățământ precum
și hârtie și recvizite de scris se capătă cu pre-
țuri ieftine la librăria **Pichler Sándor**, Arad
Piața Libertății (Szabadság-tér) nr. 1.
Tel. 307-100)

Atențiune!**50.000 perechi de ghete!**

50.000 perechi de ghete numai cu cor. 7.90
din cauza încetării plăților mai multor fabrici mari
am nevoie a pune în vânzare numeroase perechi
de ghete cu prețuri foarte reduse. Deci, pun în
vânzare, oricui, 2 perechi de ghete pentru domni
cu bandă, și 2 perechi, pentru dame, din piele brună
și neagră, cu talpă durabilă, foarte elegante, toate
4 perechile costă numai cor. 7.90 Expediere cu
ramburs.

F. Windisch

export de ghete

KRAKOVIA—KRAKAU, nr. 3/50

Articole necorespunzătoare le schimb, ori reântore
și bani pentru ele.

MINISTERUL FINANTELOR

Directoratul Contabilității Generale a Statului
și a Datoriei Publice.
Datoria Publică.

Nr. 126343

24 Octombrie 1912

PUBLIKAȚIUNE

A 5-a tragere la sorți a titlurilor de rentă
amortibilă din a. 1910, int. împrumutul de
Lei 128.000.000 se va efectua în ziua de 18 Nov.
(1 Dec.) 1912, la ora 10 dimineața în sala specială
a Ministerului Finanțelor, conform dispozițiunii
stabilite prin regulamentul publicat în „Moni-
torul Oficial” Nr. 245 din 7 Februarie 1906.

La această tragere se vor amortiza titluri
cu o valoare nominală de Lei 733.000 în
proporția următoare:

25 titluri à 5000 lei	125.000 lei
82 " " 2500 "	205.000 "
188 " " 1000 "	188.000 "
430 " " 500 "	215.000 "

Titluri 725 p. o valoare nom. de 733.000 Lei

Publicul este rugat a asista la tragere.

Directorul Contabilității Gen.
a Statului și a Datoriei Publice.

[D. Petrovici.

(No 116-280)

Gustați**Berea SLEPING-car**

din fabrica „Bragadiru”.

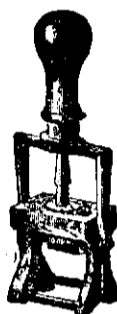
KUGEL KÁROLY

FOTOGRAF

TIMIȘOARA-CETATE (TEMESV.-
BELV). str. Jenőfőherceg nr. 14.

Pregătește fotografiile cele mai
moderne, măriri de fotografii
familiare, grupuri și tablouri
după orice fotografie veche, cu
prețurile cele mai ieftine. Execut
cărți postale cu fotografii, foto-
grafii pe porțelan pentru pietrii
monumentale, după orice foto-
grafii. Comandele din provincie
se execută prompt și conștiințios.

(Ku 108—)

Tot felul de **STAMPILÉ**
drăguțe, ieftine și de
o execuție practică,
apoi orice articole din
această bransă se pot
procura numai dela
prima fabrică de stam-
pile din Sibiu a lui

A. R. FELD

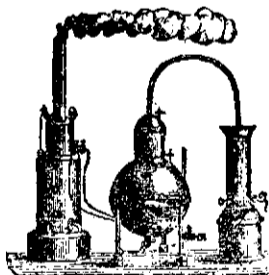
fabrică de stampile de gumă

Sibiu-Nagyszeben str. Elisabeta 17.

(Fe 388)

RADUCZINER LAZAR

ALĂMAR

Timișoara (Temesvárgyárvaros) str. Farkas 12
Casa proprie.

Execută **Cazane**
pentru spirt, —
pentru vâpsitorie chi-
mică și — pentru
ferberea rachiului
din material excelent,
pe lângă garanță și
cu condițiuni favora-
bile de plătire.

Reparările se execută prompt și cu
prețuri moderate.

Ra 174-20

Margel N. : clasornicar și**ORĂȘTIE (Szászváros) Vásárutca**

lângă „HOTEL CENTRAL”.

Cel mai mare depozit de totfelul de clasornice
de aur și argint precum și clasornice de meta
și nickel. Articiile de argint de China Berendorfer
Cristofle și tacâmuri de ar-
gint. Ochelari și zwickeri de
Rathenov. Articole optice de
aur și argint. Reparaturi so-
lid și ieftine.

(Ma 467)

Renumitele

MOTOARE CU ULEIU BRUT

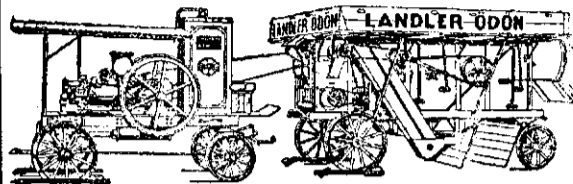
MOTOARE CU BENZIN. LOCOMO-

BILE. IMBLĂTITOARE EXCELENTE.

ARANJAMENTE PENTRU MORI.

De vânzare pe lângă cea mai deplină ga-
ranță și în rate pe mai mulți ani, la:

Lander Ödön Motortelepe,
Budapest, VI Lovag-u. 2.

NOUȚATE!

Lucru bun și ieftin!

Cheltuială de lucrare 1/2, fl. Fără control dăm par-
tea finanțelor.

Motoarele pot fi văzute în lucrare și imediat se
expediază. Locomotive și motoare uzate se
schimbă. Catalog de prețuri ilustrat gratis.

La 161-26

Ingrădiri cu pietri mormântale.

Lespezi pe mormânt, sarcofage

dela cele mai simple până la cele mai pompoase,
din material foarte durabil care întrece piatra cic-
plită, cu prețuri ieftine pe lângă garanță; execută
pardoseli de granit, totfelul de specialități de pietrii
artificiale, vase de flori, stâlpi, decorații pentru
grădini, fântâni arteziane, trepte, decorații pentru
zidiri, în orice stil; desemnuri și proiecte face
gratis și în provincie:

Némethy István,

sculptor, întreprindere de zidiri cu ciment și beton
Gluj—Kolozsvar, strada Bástja n-rul 4.

TELEFON nr. 644.

Ne 156-20

Cel mai mare deposit de blănării

I. STEFLEA, blănar

Sibiu-Hermannstadt, Grosser Ring 18.

Imi permit a atrage aten-
țiunea on. public asupra de-
positului meu, bogat asortat,
de boa, manșoane, după moda
cea mai nouă, dela cele mai
ieftine până la cele mai fine,
precum și blane de călătorie,
saci pentru picioare, man-
șoane pentru vânat, căciuli,
etc. și tot soiul de piei, —
pentru sezonul de iarnă. Pen-
tru veritabilitate garantez.

Reparaturi sau transformări rog a mi-se
aduce de vreme la cunoștință deoarece în
sezonul înaintat nu pot fi toate primite.

Premiat cu medalia de stat la expoziția
de blănării din Budapesta în anul 1911.

[Se 390-10]

In atențiunea băcanilor!

MORI pentru MAC
ȘI
CUMPENE

excelente și cu prețuri moderate se capătă la fabrica

THINSZ A.

BUDAPESTA, IX, str. Liliom 50.
TI 163 60

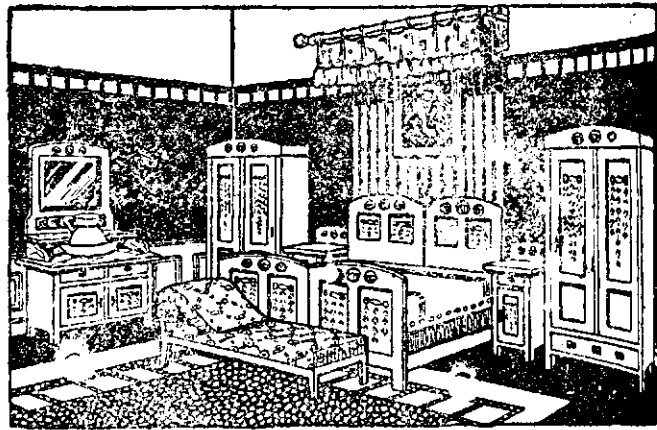
STEFAN SLADEK jun. fabrică de mobile
VÂRȘET, strada Kudritzer n-rul 44-46.

Cea mai renumită
mare fabrică de mobile
din sudul Ungariei (VERSECZ).

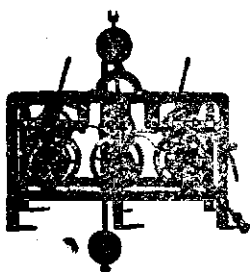
Sa 113-120

Pregătește mobilele cele mai moderne și luxoase cu prețuri foarte moderate.

Mare depozit de piane excelente, covoare, perdele, țesături foarte fine și mașini de cusut.

Oroloage de turn

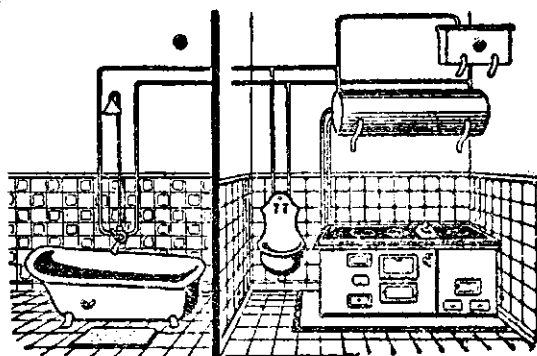
pentru palate, aces comunale, fabrici, locuințe private regulează și aranjază mai favorabil:

Müller János

Succesorul lui Mayer Károly
dela prima aranjare cu vapor a fabricii de oroloage din

Budapesta, VII., Tökölly-ut n-rul 52.
(Casa proprie).

Cataloage și specificări de prețuri trimit gratis
Nu 102-25 și franco.

Bruno Widlasch,

lăcătușerie artistică pentru mașinării și zidiri. - Atelier special de instalațiuni pt. lumină electrică, apeduct, aranjamente pt. băi, canalizări și closete.

SIBIU, Fingerlingsgasse N. 3.

Oferă cele mai solide lucrări: porți de fier, trepte (scări), balustrade și îngrișuri de morminte după desen sau după planul propriu; cuptoare și cazane, montări și transmisiuni pentru orice fel de mașini. Aranjări complete de closete pentru canalele din orașe. Instalări de băi, apeducte și canalizări. Depozit de fântâni de apă (construcții proprii), cari s'au adevărat de cele mai bune până acum. Closete patent scutite de îngheț, montate gata, cari în cursul iernii trecute n'au înghețat în liber nici la un ger de 28 grade, liferez cu garanție pe 5 ani.

Cea mai perfectă executare de instalări de lumină electrică, telefoane și telegrafe. Vânzare de cazane de aramă și țincuire. - Proiecte și planuri gratuite și prompt.

Un milion altoi de viie

din solurile cele mai distinse pentru vin și masă. - Viță americană cu și fără rădăcină și ochiuri pentru altoi din toate soiurilor se află de vânzare la pepinăria Domnului românesc din Babalna lângă Orăștie a cărui proprietar e Dr. Aurel Vlad.

Fiind pepinăria noastră bine îngrijită n'a fost atacată de peronosporă, altoii sunt foarte frumoși și desvoltați la perfecție.

Pentru vița liferată din pepinăria noastră, garantăm că soiurile sunt curate după cum sunt notate în catalog.

Fie care viticultor și proprietar de viie să se adreseze cu toată încrederea pentru altoi de viță trebuincioși la jos semnata administrație fiind asigurat că vor fi serviți conștiințios, solid și prompt.

La cerere se trimite gratis și franco catalogul despre altoi de viie cu prețuri și cu îndrumări practice pentru plantarea și lucrarea nouelor vii.

Se primesc băieți de români la cursurile practice pentru altoi, de viță. Condițiunile de primire la cerere se vor trimite.

Administrația „Domeniului din Bobalna“
(A 539) Babalna (u. p. Szászváros).

EDUARD v. DERERA urmașul lui BADOCSAY.

Temesvár-Josefstadt, Scudler Platz 1.

TELEFON 374.

□ □ □

Telegrama: DERERA, Temesvár.

Recomandă depozitul său bogat în tot felul de tînchea, ferecături la clădiri și mobile. Instrumente pentru toate ramurile industriale, Afriqué de calitate primă, colții pentru pasări, mese de spălat pentru culine, patente, dulapuri de gheață, aparate de făcut unt și aranjamente pentru culine, depozit mare de vase trainice de fier, cuptoare „Meteor“, cuptoare „Triumph“, vase de aluminiu, împletituri de drot (sârmă) sprînguri de vil.

Serviciu atent, prețuri fixe și ieftine.

Cine voește să cumpere
INCĂLȚĂMINTE

fabricate în țară într'adevăr fine, comode, elegante și durabile acela să cumpere cu încredere dela

IOAN VUIA, Sătmar
(SZATMAR) Deák-tér.

— (In casa lui Keresztes András). —

Ține în magazinul său de ghete bogat asortat numai ghete și cioboate pregătite în țară din piele fină veritabilă cu prețuri foarte moderate, fabricate imitate nu are și marfele sale în privința execuțiunii drăgălașe sunt neintrecute. — La dorință se pregătesc toți de ghete și cioboate după măsură.

Karton Aladár

„Alba“ fabrică de ghips Orăștie-Szászváros.

Oferă ghips fabricație proprie, fabricat după sistem englez brevetat, de-o soliditate mare deci un ghips

special de stucatură pentru sculptură
modele și alabastru

care poate suferi mare mixtură, — expediat prompt și eventual pentru expediere mai târzie, cu prețurile cele mai moderate.

Faceți o încercare, deoarece

K 135-30

cine lucrează cu ghips „Alba“ face economie în bani!

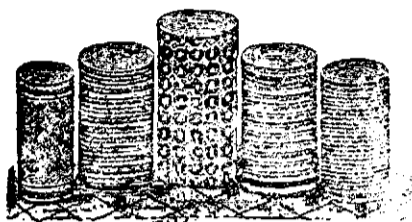
Fără nici un obligament de a cumpăra vă prezentăm cea mai bună mașină a secolului prezent, cel mai nou model de mașină de scris

S. SMITH PREMIER

cu serisoare vizibilă, provăzută cu cordea dublă în două culori, rubricatoare, cu aparat Tabulatus, angajament complet de litere, provăzută cu aparat adunător.

Agentia principală pentru Ungaria-de-Sud:

ELSŐ DÉLMAGYARORSZÁGI SZÖNYEGHÁZ ÉS MODERN IRODABERENDEZÉS VÁLLALAT.

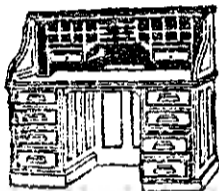
(Primul magazin de covoare și întreprindere de aranjament pentru birouri din Ungaria-sudică).

Maitinszki Pál és T-sa

Temesvár-Belváros str. Jenő-herceg nr. 8.

Se primește orice soi de mașini de scris spre reparare completă, spre tinere în bună rânduială și spre curățire în baza unui legământ anual. Lucrări de dactilografie, copieri cu ajutorul mașinei dactilografe se execută cu prețurile cele mai ieftine. — Hectografe și totfelul de rechizite dactilografe fabricații americane-engleze, cu prețurile cele mai convenabile.

În despărțământul de covoare se vând covoare veritabile de Persia, Smirna și totfelul de covoare cu prețuri foarte scăzute

(Ma129-104)

Sticlar pentru zidiri și portaluri

(magazin de table de sticlă și de oglinzi).

Execut lucrări pentru zidiri noi, sau totfelul de reparări prompt și cu prețuri ieftine. Expediez ieftin rolete mecanice de pânză și trestie pentru ferestre

(Fi 226-50)

FRIED FERENCZ

ARAD, strada gróf Apponyi Albert nr. 15-16.

TELEFON 909.

TELEFON 909.

Dacă suferi în dureri de stomac,

dacă ești lipsit de apetit, dacă ți-e rea miștirea sau dacă ai dureri cari provin din aceasta, cum sunt dureri de dinți, sgârsciuri, arsuri, apăsare, în stomac, iritație de vomare, greață, răgăiel, etc.

folosește:

Purgativul de fier (epehajtó) de

Rozsnyai,

care e cel mai bun mijloc pentru vindecare în vreme scurtă, chiar și în cele mai neglijate cazuri de boală.

O sticlă costă 40 fleri; o duzină 4 coroane
80 fleri.

Se capătă la singurul preparator

Farmacia

ROZSNYAY M.

ARAD.

(R. 227-104)

Dacă v-oți să cumpărați

Tea și rum fin

să vă adresați firmei

VOJTEK și WEISZ

în ARAD.

TEA:		RUM:	
	Cor.		Cor.
1 pachet mixtură f. fină	—50	1/2 litru „Hungaria“	1:10
1 „ „ „ „	1—	1 „ „	2:20
1 „ „ „ „	2—	1/2 „ Jamaica II	1:30
1 „ „ „ fină 1/4 klg.	250	1 „ „ II	2:60
1 „ sfărmături fine	—40	1/2 „ „ I	1:80
1 „ „ „ „	—80	1 „ „ I	3:60
1 „ „ „ „ kg.	7—	1/2 „ „ fortior	2:70
1 „ POPOFF nr. 4	7—	1 „ „	5:40
1 „ „ „ „ 6	5:50	1/2 „ „ antiqu	3:70
1 „ „ „ „ 8	4:50	1 „ „	7:40

Comenzile făcute cu poșta se expediază prompt.

(Vo 506—)

Cel mai bun și mai ieftin izvor de cumpărat

Cel mai mare asortiment în

pălării de domni și copii

numai fabricații veritabile în cele mai moderne colori și fason elegant, — apoi în

Cilindre și Claque-uri la

Gustav Schuster succesorul, Sibiu—Nagyszeben.
Grosser Ring 17.

Specialitate: fabricație proprie de pălării pentru țărani români și sași.

Sn 26-15

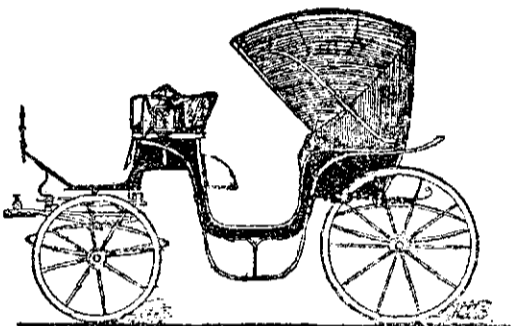
Heinrich Rastel

Ra 70-80

fabricant de trăsuri,

Sibiu, Strada Rosenanger 18.

Aduc la cunoștința on. public din loc și provincie, că țin în depozit cele mai moderne TRĂSURI precum și totfelul de CĂRUȚE. Primesc ori-ce lucrare de reparare și transformare, vopsire și pregătire de șele în preț foarte ieftin. o o o

Dacă comandați ceva

ori cerți prospecte dela cei ce inserează anunțuri în ziarul nostru, vă rugăm

să vă referiți la ziarul nostru.

Făcând-o aceasta cererilor d-voastre li-se vor da deosebită atenție, veți fi bine serviți, firmele respective având nevoie de recomandația noastră. În caz, că am prin. i oarecari plângeri în contra vre-unei din aceste firme, am înceta imediat a mai recomanda firma respectivă.

Administrația ziarului

„ROMÂNUL”.

THE VERA

American Shoe

Cele mai perfecte

Cele mai comode

și mai durabile

ghete americane

din timpul modern pentru dame, domni și copii se află numai în asortimentul prăvăliei de

ghete, pălării și articlii de modă pentru bărbați alui

Gesezich Keszéty

Made by
Rive & Kutz Ins
Boston Mass. U.S.A.

BUCHSBAUM és T-S

ARAD. Telefon 442

Cereți prospect!

(Bu 238)

Dacă suferi în dureri de stomac

Fără durere în timpul cel mai scurt cu siguranță, chiar și în cele mai neglijate cazuri, folosește

„LAXA“ (purgativul de fiere) SÁNDOR

care curățește stomacul și intestinele de toate materiile nefolositoare care sunt lipite de ele și prin aceasta împiedică incuierile și toate morburile ce ar proveni din aceste, ș. a.: durere de cap, sgârșiri, arsuri, apăsare de stomac, iritare de vomare, greață, răgâieli etc.

O sticlă costă 50 fil., 6 sticle deodată 250 fil., 12 sticle 5 coroni.

Efectul purgativei de fiere „LAXA“ va fi permanentă dacă deodată cu ea folosim

„Regenolul“ balsam de stomac SÁNDOR

„REGENOLUL“, această esență de stomac vindecă orice soi de morburile de stomac și intestine precum și durerea de cap, curgerea (năpădirea) sângelui, curăță sângele și face apetit în gradul superlativ. În cazuri de iritație și iritație de vomare în timpul cel mai scurt are efect.

O sticlă cu îndrumările de lipsă costă 120 fileri.

Originalul „LAXA“ și „REGENOLUL“ se poate afla la preparator original:

SÁNDOR ZOLTÁN

farmacist în Erdőszentgyörgy (Ardeal).

Fiecare sticlă e provăzută cu vigneta „INGERUL“ la ce e de recomandat să fie cu atențiune!

(Sa 572-)

Capital social Cor. 1.200.000.

Telefon nr. 188.

Post sporocasa ung. 29,349.

Banca generală de asigurare societate pe acții în Sibiu — Nagyszeben.

este prima bancă de asigurare românească, înființată de instituttele financiare (băncile) române din Transilvania și Ungaria.

Prezidentul direcțiunii:

PARTENIU COSMA, DIR. EXECUTIV AL „ALBINEI” și PREZIDENTUL „SOLIDARITĂȚII”.

„Banca generală de asigurare” face tot felul de asigurări, ca asigurări contra focului și asigurări asupra vieții în toate combinațiunile. Mai departe mijloace: asigurări contra spargerilor, contra accidentelor și contra grădinei.

Toate aceste asigurări „Banca generală de asigurare” le face în condițiunile cele mai favorabile.

Asigurările se pot face prin orice bancă românească, precum și la agenții și bărbății de încredere ai societății. — Prospecte, tarife și informațiuni se dau gratis și imediat. — Persoanele cunoscute ca vizitatori buni și cu legături — pot fi primite oricând în serviciul societății.

„Banca generală de asigurare” dă informațiuni gratuite în orice afaceri de asigurare fără deosebire că aceste afaceri sunt făcute la ea sau la altă societate de asigurare.

Cel interesat să se adreseze cu încredere la:

„Banca generală de asigurare” DIRECȚIUNEA: SIBIU—NAGYSZEREN (CASA „ALBINA”), AGENTURA PRINCIPALĂ PENTRU COMITATUL ARAD, BEKÉS, CSANÁD, BIHOR, TIMIȘ, TOBONTÁL, CARAȘ—EVEBIN Arad str. Jozsefföherceg nr. 1 (lângă Banca „Victoria”.
(Ba 240—166) Telefon nr. 850

„VICTORIA”

INSTITUT DE CREDIT ȘI ECONOMII SOCIETATE PE ACȚII.

FONDATA IN ANUL 1887.

Centrala: Arad, Calea Arhiducelui Iosif, Nr. 1—2, casele proprii (vis-à-vis de primărie.)

Filiale: în Chișineu (Kisjenő) Șiria (Világos), și Boroșineu (Borosjenő).

Capital societar . . . . . 2,500.000.— Cór.
Fond de rezervă . . . . . 2,000.000.— Cór.
Depuneri spre fructificare 15,000,000.— Cor.
Circulațiunea anuală . . . 400,000.000.— Cor.

Pentru sumele depuse fără termen de abdicere și rămân la bancă pe timp mai scurt de 3 luni de zile, plătește deponenților 4% interese, — iar pentru depunerile elocate pe timp mai îndelungat de trei luni de zile, după mărirea sumei depuse: plătește deponenților 4½% și 5% interese fără de nici o detragerere.

Primește depuneri spre fructificare despre cari eliberează libele.

Acordează împrumuturi hipotecare pe case de închiriat și pe proprietăți de pământ.

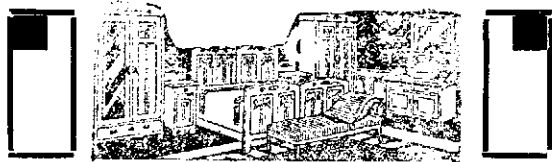
Escontează cambii și acordează credite cambiale cu acoperire hipotecară.

Dă avansuri pe efecte publice (Lombard).

După toate depunerile contribuția (darea) de interese o plătește institutul separat din al seu

VERES FERENCZ

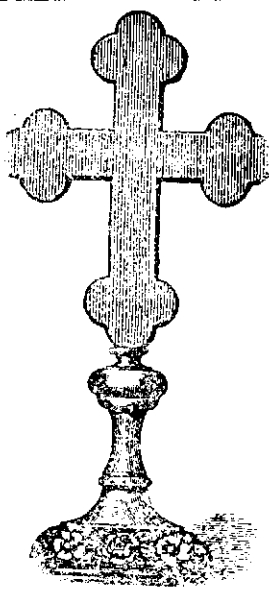
FABRICĂ PENTRU LUCRĂRI DE MĂSAR ȘI PENTRU MOBILE, ARANJATĂ CU MAȘINI ELECTRICE
DEJ—DEÉS, Str. Kossuth L. nr. 62.

Execută totfelul de lucrări în bransa măsuritului precum și mobile pentru casă, — birouri, — prăvălii, — farmaci și aranjarea școlilor după orice desen.

Mare magazin permanent de mobile pe lângă prețurile cele mai convenabile.

(Ve 195—)

IOSEF JIKELI

Sibiu—Nagyszeben str. Cisnădiei nr. 47.

Obiecte de bucătărie: porcelan, farfurii și blide înflorate, rame pentru icoane, globuri și lămpi: oglinzi, țigle de sticlă.

Scule bisericești: Cupă și vas de hotez, potire argintate, pe dinăuntru aurite, căldărușe pentru apă sfințită, cădelniță, cruce, candelă argintate, sfeșnice de altar, candelă de perete de bronz, candelabre.

Ieftin de tot!

Catalogul gratis și franco.

(Ji 573—60)

Valorizare de nisip!

Cine are nisip mult să ceară în interesul propriu următoarele cataloage și prospecte:

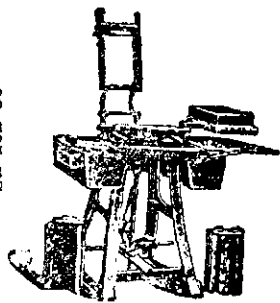
F. 3. *Horme și unelte pentru pregătirea articolelor de beton.*

F. A. *Fabricarea țiglei de beton orânduită la lucru de mână.*

Cs. G. 4. *Fabricarea țiglei de cement pentru lucru de mână.*

B. B. 1. *Fabricarea blocurilor de beton.*

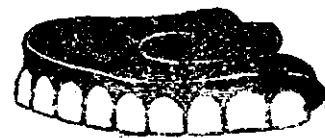
C. S. 1. *Fabricarea tablelor mozaic și cement.*

Să ceară totodată examinarea gratuită a nisipului, mergerea la fața locului a inginerului nostru și să examineze mașinile noastre de valorizare de nisip.

SZANTO és BECK, ingineri Fabrică de mașini pentru industria de nisip.
BUDAPEST, VIII, Viola-utca 7 szam.

Sa 102 30

Atelier de dentistică specialist de Viena.

CAROL BERNWIESER

fost asistent și tehnic de primul rang în atelierelor din Viena. Dinți artificiali și garnituri de dinți în ori ce fel de executare. — Atelier special de Viena pentru dinți moderni: Coroana de aur, poduri, lucrări de porțelan, aparat de dinți. Optuator, supărarea de vine și regularea pentru vorbă și a.

Orde pe zi dela 9—12 și 3—6 ore. Duminica și sâmbătoarea dela 9—12 ore a.m.

BRAȘOV, strada Caste ului n-rul 46.

(îngă Hotel „CONTINENTAL”) (Be 585—30)

MAXIM I. VULCU

FABRICANT ȘI NEGUȚĂTOR DE MAȘINI

ARAD, Strada Făbián László n-rul 5—6. Telefon nr. 608.

Atrag atențiunea on. public asupra marelui meu magazin de totfelul de mașini agricole cum sunt: mașini de sămănat, treerată, pluguri grape, preșuri, și mori de struguri, mașini de cusut.

Mai departe reconstruez tot felul de Locomobile să umble singure.

